

21 Νοεμβρίου 2019

Το Θαύμα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

«Γιατί τα θαύματα γίνονται σε λίγους ανθρώπους; Γιατί δεν γίνονται σε όλους και πιά συχνά, για να πιστεύσει όλος ο κόσμος;»

Θαύμα κατ' αρχήν σημαίνει ό,τι προκαλεί την έκπληξη και τον θαυμασμό. Υπό την έννοια αυτήν ολόκληρη η δημιουργία είναι ένα συνεχές και εξαίσιο θαύμα.

Το θαύμα όμως στο θρησκευτικό και χριστιανικό χώρο είναι ένα γεγονός έκτακτο και υπερφυσικό. Υποπίπτει μεν στις αισθήσεις και την ανθρώπινη εμπειρία, είναι όμως πέρα και υπεράνω των φυσικών δεδομένων. Δεν μπορεί να εξηγηθεί φυσικώς. Ωστόσο δεν είναι κάτι το υποκειμενικό, υπόθεση φαντασίας ή κάποιας επιθυμίας ή άλλων παραψυχολογικών καταστάσεων. Είναι γεγονός εξ ολοκλήρου αντικειμενικό και πραγματικό. Κατά τον Άγιο Αυγουστίνο «δεν είναι κάτι εναντίον της φύσεως, αλλά εναντίον της φύσεως, όπως αυτή μας είναι γνωστή».

«Θαύμα καλείται, λογισμοίς ανθρώπων ουκ ερευνόμενον· σημείον καλείται υπέρ την συνήθη φύσιν γεγεννημένον· και ότι μεν εγένετο, ίσμεν, τον δε τρόπον λέγειν ουκ έχομεν» (Θεόδοτος Αγκύρας).

Τα θαύματα είναι παρεμβάσεις της θείας Παντοδυναμίας, αγάπης και σοφίας του προσωπικού Θεού, στην φυσική και ιστορική σκηνή του κόσμου και της ανθρωπινής ζωής, κατά τρόπο άρρητο, εκπληκτικό και θεοπρεπή.

Είναι δηλ. τα θαύματα μυστήρια με θεανθρώπινη υφή, στα οποία συνεργάζονται στενά ο θείος παράγοντας με τον ανθρώπινο. Ο Μ. Βασίλειος εύστοχα παρατηρεί: «έστι μεν ούν σημείον, πράγμα φανερόν, κεκρυμμένον τινός και αφανούς εν εαυτώ την δήλωσιν έχον». Γι' αυτό και στο Πεντηκοστάριο ψάλλουμε: «των θαυμάτων Σου ανυμνούμεν τα μυστήρια Κύριε».

Βεβαίως υπάρχουν άνθρωποι, οι όποιοι ορμώμενοι από υλιστικές αντιλήψεις και θεωρίες, απορρίπτουν το θαύμα, ισχυριζόμενοι το απαραβίαστο των φυσικών νόμων.

Άλλ' εκτός του ότι πολλές από τις θεωρίες αυτές, υπό το φως της συγχρόνου πυρηνικής φυσικής, έχουν αρχίσει να κλονίζονται (π.χ. νόμος αιτιότητας) πράγμα που φανερώνει το πεπερασμένο της ανθρώπινης γνώσεως, για τους πιστεύοντας σε προσωπικό Θεό, δημιουργό του σύμπαντος, δεν γεννάται καμία δυσκολία.

Όπως η φύση δεν αποκλείει την επέμβαση της ελευθέρας θελήσεως του ανθρώπου, κατά τον ίδιο τρόπο και πολύ περισσότερο, δεν εμποδίζει την δράση της απολύτου ελευθέρας βουλήσεως του Θεού.

Ο παντοκράτωρ Κύριος, αναμφισβήτητα, δύναται, όποτε-όπως και όσο Αυτός θέλει, να παρεμβαίνει με αγαθότητα και να δημιουργεί κάποιο νέο και ασυνήθιστο γεγονός, το θαύμα, συνεργαζόμενος με μας και χρησιμοποιώντας κάποτε και την φυσική τάξη πού αυτός δημιούργησε.

Ορθώς παρατηρήθηκε ότι «η σχέση του Θεού με τον κόσμο δεν είναι σχέση μηχανικού και «μηχανής». Επομένως «όπου Θεός βούλεται νικάται φύσεως τάξις, ως γέγραπται».

Διάσημος Αυστριακός φυσικός ομολογεί: «ως επιστήμων δεν μπορώ να αμφιβάλλω για την πραγματικότητα των θαυμάτων. Δεν μπορώ να βρω κανένα απολύτως λόγο, γιατί ο Παντοδύναμος Θεός, που δημιούργησε τον κόσμο, δεν ήταν σε θέση να ανακόψει ή να αλλάξει, εάν αυτός το εύρισκε σοφό να το κάνει, την φυσική κατά μέσον όρο πορεία των γεγονότων;» (Victor Hess, Βραβείο Νόμπελ).

Για τους πιστούς ύπαρξη του Θεού, η αποκάλυψη και το θαύμα, αποτελούν αδιαχώριστη ενότητα και ο μη δεχόμενος το θαύμα, δεν είναι δυνατόν να δέχεται τα δύο άλλα, δηλ. την ύπαρξη και αποκάλυψη, και να τα κατανοεί ορθά. [...]

Πρέπει να παραδεχτούμε ότι «θαύματα», δηλ. παράδοξα και εντυπωσιακά έργα, δυνατόν να έχουν την αιτία τους και σε άλλες δυνάμεις, δαιμονικές και σκοτεινές, που χρησιμοποιούν συχνά ως όργανα τους, μάγους, αγύρτες, ψευδόχριστους και ψευδοπροφήτες, που τελούν και αυτοί «τέρατα και σημεία εν τω λαώ πολλά».

Αυτά όμως όλα, είναι ένα είδος «Θεομανίας» -για να θυμηθούμε τον Πλάτωνα- και ο σκοπός τους είναι ο εντυπωσιασμός και εκφοβισμός ή η εξαπάτηση των αφελών οπαδών τους, μαζί με την ικανοποίηση του ανθρώπινου εγωισμού και συχνά «αισχρού κέρδους χάριν». Τους λείπει η αγάπη και η φιλανθρωπία και ποτέ δεν χαρίζουν εσωτερική ειρήνη. Είναι πρόδρομα έργα του αντίχριστου, του οποίου, κατά την Β'. Θεσ/νικείς 2,9 «η παρουσία εστί κατ' ενέργειαν του σατανά, εν πάση δυνάμει και σημείοις και τέρασι ψεύδους» και «ποιεί σημεία μεγάλα και πυρ ίνα εκ του ουρανού καταβαίη εις την γην ενώπιον των ανθρώπων» (Αποκ. 13,13). Στις περιπτώσεις αυτές παρατηρούμε ότι εκπληρώνουν την προφητεία του Κυρίου μας, «εγερθήσονται ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήται και δώσουσι σημεία μεγάλα και τέρατα, ώστε πλανήσαι ει δυνατόν και τους εκλεκτούς- ιδού προείρηκα υμίν» (Ματθ. 24,24).

Επομένως τα ψευδοθαύματα αυτά δεν είναι δύσκολο να τα διακρίνει κανείς από τα θαύματα της θείας Χάριτος, αν συλλάβει τον σκοπό, τον όποιον επιδιώκουν και τα αποτελέσματα που δημιουργούν επάνω στην κτίση και τον άνθρωπο.

Τα θαύματα του Θεού και των Αγίων Του, είναι «θεοφάνειες» και αποβλέπουν στη σωτηρία και θεραπεία του όλου ανθρώπου, προερχόμενα από την άπειρη ευσπλαχνία και φιλανθρωπία του Θεού, προς τον εκπεσόντα άνθρωπο. Είναι «θεοσημείες» που επισημαίνουν στον άνθρωπο το θέλημα και το σχέδιο του Θεού. Γι' αυτό και στη Γραφή ποτέ δεν αποκαλούνται «θαύματα», αλλά «σημεία» ή «έργα», ή «δυνάμεις» κ.λπ. (Ματθ. 13,58. Ιωάν. 5,36. 7,21).

Ειδικότερα, τα θαύματα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού θεωρούνται «δείκται» της νέας πραγματικότητας, της ελεύσεως της Βασιλείας του Θεού. Είναι

αποκαλυπτικά της δόξης και της θείας φύσεως του Ιησού, σύμφωνα με την επισήμανση του Ιωάννου (2,11): «ταύτην εποίησε την αρχή των σημείων ο Ιησούς και εφάνέρωσε την δόξαν αυτού...» Είναι τα «διαπιστευτήρια» του ότι είναι «ο Ερχόμενος» και δεν πρέπει επομένως να «προσδοκώμεν έτερον». «Πορευθέντες απαγγείλατε Ιωάννη α ακούετε και βλέπετε· τυφλοί αναβλέπουσι και χωλοί περιπατούσι, λεπροί καθαρίζονται κ.λπ. (Ματθ. 11, 4-6).

Ο Άγιος Ισίδωρος ο Πηλουσιώτης καθορίζοντας τον σκοπό των θαυμάτων του Κυρίου, παρατηρεί: «δια την δόξαν οικείου ονόματος επλήρου τας θεοσημείας ο Κύριος και των δαιμόνων κωλύων επιβουλάς και οδόν τω Ευαγγελίω ομαλίζων απρόσκοπον».

Κατά την ορθόδοξη θεολογία, ο Κύριος, όταν θαυματουργούσε, είτε επί της φύσεως, είτε επί του ανθρώπου, φάνέρωνε το τρισσόν του αξίωμα και κυρίως τη βασιλική του εξουσία, όπως την είχε και ο πρωτόκτιστος άνθρωπος, προ της παρακοής. Για τον Χριστό, φυσικό ήταν το υπερφυσικό. Το ίδιο συνέβαινε και με τον Αδάμ.

Γι' αυτό άλλωστε έχουμε και θαυματουργούς αγίους. Οι άγιοι είναι τα αντίγραφα του Χριστού. Είναι η απαρχή της νέας ανθρωπότητας και της «καινής κτίσεως». Είναι η ανθρώπινη φύση αποκατεστημένη και στεφανωμένη με τη χάρη και τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές ο άνθρωπος «γίνεται επιδεκτικός θείων επιλάμψεων, ήτοι του δίδεται η χάρις της ενεργείας θαυμάτων και τα υπερφυά χαρίσματα της διοράσεως, της προοράσεως και απάθειας» (π. Δανιήλ Κατουνακιώτης).

Τα θαύματα των Αγίων μας είναι συνέχεια και συνέπεια των θαυμάτων του Χριστού. Είπε ο Κύριος: «ο πιστεύων εις εμέ, τα έργα α εγώ ποιώ κακείνος ποιήσει και μείζονα τούτων ποιήσει» (Ιωάν. ια' 12).. Και διαβεβαίωσε: «σημεία δε τοις πιστεύσασι ταύτα παρακολουθήσει· εν τω ονόματί μου δαιμόνια εκβαλούσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναίς, όφεις αρούσι, καν θανάσιμον τι πίωσιν, ου μη αυτούς βλάψει, επί αρρώστους χείρας επιθήσουσι και καλώς έξουσι». (Μαρκ. 16,17).

Μέσα στο Σώμα του Χριστού, την Εκκλησία, μία είναι η ενέργεια και η χάρις, που επιτελεί τα θαυμαστά και ένδοξα «α βλέπουν οι οφθαλμοί μας» και που διαιωνίζεται στο πρόσωπο των Αγίων. Η δύναμη της προσευχής των αγίων είναι που προσελκύει τη χάρη του Θεού και τους κάνει να ποιούν θαύματα, υπερβαίνοντα μεν τη λογική μας, όχι όμως παράλογα και μυθώδη, από τα οποία είναι γεμάτες οι θείες Γραφές και τα συναξάρια τους.

Είναι ανάγκη επίσης να τονισθεί ότι, το θαύμα, υπό την έννοια του έκτακτου και

εξαιρετικού γεγονότος, δεν μπορεί να είναι συχνό και επανειλημμένο. Αλλιώς θα καταντούσε συνηθισμένο και αδιάφορο. Ενεργείται κατά τρόπο εκλεκτικό και πολλές φορές έρχεται ως επιβράβευση της πίστεως και της μετανοίας του ανθρώπου. Ανάμεσα στις πολλές άλλες χήρες της εποχής του Προφ. Ηλία, μόνο η χήρα στα Σάρεπτα, αξιώνεται να δει το θαύμα του Θεού. Και μέσα στους τόσους άλλους λεπρούς, μόνον ο Νεεμάν ο Σύρος καθαρίζεται, επισημαίνει ο Κύριος (πρβλ. Λουκ. 4,25).

Το θαύμα, όπως ήδη τονίσθηκε, αποβλέπει στην πνευματική αφύπνιση του ανθρώπου, την κάθαρση της καρδιάς και τον εξαγιασμό της ζωής. Όταν όμως αυτά δεν επιτυγχάνονται, το θαύμα αποβαίνει μάταιο. Εξυπηρετεί πρόσκαιρα ίσως τον άνθρωπο, χωρίς να του προκαλεί την «καλήν αλλοίωσιν».

Υπάρχουν δυστυχώς άνθρωποι, που ζητούν το θαύμα, όχι ως αποκάλυψη Θεού, αλλά ως πρόσκαιρη ικανοποίηση υλικών ή σωματικών αναγκών. Τούτο αποτελεί διαστρέβλωση του σκοπού του θαύματος και προκαλεί τον έλεγχο του Θεού: «ζητείτε με, ούχ ότι είδετε σημεία, άλλ' ότι εφάγετε εκ των άρτων και εχορτάσθητε» (Ιωάν. 6,26).

Ο άνθρωπος εντυπωσιάζεται από την σωματική ή φυσική ενέργεια του θαύματος και ξεχνά ότι η υπερφυσική του ενέργεια είναι ασυγκρίτως σπουδαιότερη. Αμείλικτο ήταν του Κυρίου το ερώτημα προς τους Γραμματείς: «Τι εστίν ευκοπώτερον ειπείν τω παραλυτικώ αφέωνταί σοι αι αμαρτίαι, ή ειπείν, έγχειραι και άρον τον κράββατόν σου και περιπάται;» (Μαρκ. 2,9). Το δεύτερο ως ευκολότερο, μπορεί κάποτε να το κατορθώσει και ο άνθρωπος, και να παύσει να είναι «θαύμα». Το πρώτο όμως θα το κατορθώσει ποτέ; Όχι, διότι «ουδείς δύναται επί της γης αφιέναι αμαρτίας, ει μη ο Θεός». (Μαρκ. 2,8). Όταν ο άνθρωπος, το μεγαλύτερο αυτό θαύμα δηλ. την σωτηρία του, την εξασφαλίσει, τότε όλα τα άλλα, ενώ δεν θα τα επιζητεί, θα τα απολαμβάνει, κατά το «και ταύτα πάντα προστεθήσεται υμίν». Ο Χριστός έκανε στην Κανά το νερό κρασί, αλλά δεν σταμάτησε εκεί. Επήρε το κρασί και το έκανε αίμα Του. Να το μεγαλύτερο θαύμα!

Η απαίτηση πολλών να δουν θαύματα, για να πιστεύσουν, προδίδει αδυναμία και έλλειψη εμπειρίας αυτού του προσωπικού θαύματος. Όλος ο Χριστός είναι θαύμα. Και όλος ο Χριστιανός είναι επίσης ένα θαύμα. Αλλά και ολόκληρη η ζωή της Εκκλησίας μας θαύμα είναι. Συνειδητοποιώντας ο Χριστιανός αυτή την ευλογημένη πραγματικότητα, δεν επιζητεί το θαύμα, ως ενέχυρο της πίστεώς του. Στον Γ'. τόμο του Ευεργετινού σελ. 448 διαβάζουμε την έξης διαφωτιστική διδασκαλία του Αγ. Γρηγορίου του Διαλόγου: «Εάν επιστήσωμεν την προσοχήν μας μόνον εις όσα βλέπομεν, ασφαλώς θα πιστεύσωμεν ότι η ανάστασις ενός νεκρού είναι το μεγαλύτερο από όλα τα θαύματα. Εάν όμως υπέρ τα δρώμενα

μετεωρισθώμεν και λάβωμεν κατά νουν τα αόρατα, τότε θα ίδωμεν πόσον θαυμασίως αποδεικνύεται, ότι μεγαλύτερον θαύμα και από την σωματικήν ανάστασιν του νεκρού είναι το θαύμα του κηρύγματος του θείου λόγου εις περιβάλλον εχθρικών και η προσευχή διά να σωθή ο αμαρτάνων (Ρωμ. Θ' 3). Διότι εις την πρώτην περίπτωσιν, επανέρχεται εις την ζωήν η σαρξ, ενώ εις την δευτέραν ανίσταται η ψυχή από τον θάνατον της αμαρτίας, διά να ζήση εις τον αιώνα».

Εν συνεχεία ο Άγιος Γρηγόριος αναφέρει το παράδειγμα του Λαζάρου τον οποίον ανέστησε σωματικώς ο Κύριος, χωρίς όμως να αναφέρονται στη Γραφή θαύματα, που εποίησε μετά την ανάστασή του ο Λάζαρος. Ενώ ο Παύλος, του οποίου αναστήθηκε εκ της αμαρτίας η ψυχή, δεν μπορούμε να μετρήσουμε πόσα κατόρθωσε μετά την επιστροφή του, διά του θείου κηρύγματος. Και καταλήγει: «Δεν γνωρίζω εάν διά της ζωοποιήσεως της σαρκός θα ζωοποιηθή και η διάνοια του αναστάντος ή εάν διά του εξωτερικού θαύματος, της αναστάσεως του σώματος, θα αναστηθή διά μίαν πνευματικήν ζωήν και η ψυχή».

Παλαιός ζηλωτής Ιεροκήρυκας ταξίδευε σιδηροδρομικώς. Σε κάποιο σταθμό οι συνταξιδιώτες του όρμησαν προς την έξοδο, στο άκουσμα ότι έγινε κάποιο «θαύμα» σε παρακείμενο Ναό. Κάποια εικόνα, έλεγαν, δάκρυζε. Ο κληρικός δεν μετακινήθηκε καθόλου από την θέση του. Όταν οι συνεπιβάτες του επέστρεψαν στο τραίνο με απορία τον ρώτησαν:

-«Πάτερ, γιατί δεν ήλθατε να δήτε το θαύμα, δεν πιστεύετε;» «Εγώ

πιστεύω -τους απάντησε- εσείς φαίνεται πως δεν πιστεύετε, γι' αυτό και τρέξατε να το δήτε...»

Αυτό μας θυμίζει τα λόγια του Ιερού Χρυσοστόμου: «Εγώ μεν ουν χρείαν ουκ έχω σημείων. Τίνος ένεκεν; Ότι και χωρίς σημείου δόσεως, πιστεύειν μεμάθηκα τω Δεσπότη. Ο γάρ απιστών ενεχύρου δείτε· εγώ δε πιστεύων, ου δέομαι ενεχύρου, ουδέ σημείου»...

Πηγή: Αρχ. Α. Καραματζάνη, *Οι Πατέρες και τα προβλήματα της ζωής μας*, εκδ .Ι. Μ. Αγ. Αθανασίου Κολινδρού, 1988, σ. 74- 83.